

(*distributed ledger technology* (DLT)) platformām, līdzīgi kā zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām, un noteikt atšķirīgus nodokļu režīmus, strādājot ar sertificētām platformām, kuru algoritmā ir paredzēta automātiska nodokļu nomaksa, un tādām platformām, kuras nav reģistrētas. Bet bažas rada fakts, ka darījumiem parasti tiek piemērota mainīga nodokļu likme, proti, līdz noteiktai summai nodokļus nepiemēro, tad piemēro standarta likmi un nereti lielākiem darījumiem – progresīvo likmi. Ja netiek veikta kumulatīvā uzskaitē, kurai piesaistīts konkrēts maksātājs – fiziska vai juridiska persona –, tad visi pēkšņi kļūst par “mikrouzņēmumiem”, kuru darījumi ar nodokļiem netiek aplikti.

J: Šis jautājums būs jārisina, ja DLT platformām tiks radīta speciāla nodokļu sistēma. Mani vairāk mulsina, ka, platformās integrējot nodokļu automatiskas atskaitīšanas algoritmu, tās radīs nodokļu atskaitījumus “graudā”, proti, attiecīgās platformas vienībās. Respektīvi, nepastāvot drošai kriptotaktīvu sasaistei ar oficiālo naudas sistēmu, nav iespējams iekasētos nodokļus administrēt. Tas mūs vedina raudzīties trešā nodokļu sistēmas elementa virzienā.

M: Bieži vien blokķēdē nav centrālā starpnieka, kas parasti ir galvenais nodokļu administrēšanas punkts. AMLD5 ir iekļauti skaidrojumi par virtuālo valūtu, virtuālo valūtas maiņas pakalpojumu, kā arī turētājbanku pakalpojumu sniedzēju darbībām, lai ievērotu klientu uzticamības pārbaudes prasības, kā arī pienākumu ziņot par aizdomīgiem darījumiem finanšu tirgos. Tomēr vairāki nozīmīgi spēlētāji kriptovalūtu tirgos (“racēji”, kriptovalūtu apmaiņas punkti, kas nav turētājbanku pakalpojumu sniedzēji, u.c.) nav iekļauti AMLD5, atstājot “aklās zonas”.

J: Tātad nodokļu administrēšanā var secināt problēmu – jaunus ekonomikas subjektus nevar regulēt ar veciem paņēmieniem, tāpēc inovācijas nepieciešamas arī nodokļu administrēšanā.

M: Ko par šo jomu saka zinātnē?

ZINĀTNISKAS ATZIŅAS

J: Studentes neatrada nevienu inovatīvu risinājumu nodokļu iekasēšanas jomā. Šobrīd zinātnieki tikai atzīmē, ka regulatīvo iestāžu neveiksmes nopietni ietekmē kriptotaktīvu tirgu. Kad Japāna ieviesa *Bitcoin* kā legālu maksājumu veidu, tā cena ASV dolāros strauji pieauga, bet Ķīnas tiesiskā regulējuma maiņa izraisīja *Bitcoin* vērtības kritumu par 100 ASV dolāriem.

M: Ceru, ka tas nenozīmē kriptotaktīvu maiņas punktu ieinteresētību tiesiskajā nenoteiktībā, lai pelnītu uz spekulatīviem darījumiem.

J: Domāju, ka dažādiem kriptotaktīvu emitētājiem ir dažādi darbības nolūki. Piemēram, ASV zinātnieks Deivids Jermaks (*David Yermack*) jau 2013.gadā norādīja, ka *Bitcoin* vairāk atbilst spekulatīvai rīcībai nekā valūtai. Viņš

uzskata, ka, lai to legalizētu kā valūtu, kriptotaktīvi jāintegre starptautisko maksājumu un riska pārvaldības darījumu tīklā. Šobrīd nodokļu administrācijām nav likumīga pamata īstenot sevīs noteiktus drošības pasākumus darījumos ar kriptotaktīviem. Piemēram, tos nevar konfiscēt, ja netiek izpildītas saistības. Bet Jermakam pretargumentē Maršals van Alstains (*Marshall Van Alstyne*), kurš uzskata, ka *Bitcoin* ir visas cerības kļūt par ierastu maksāšanas un uzkrāšanas līdzekli, ja to apzināti nenoraidītu pasaules centrālās bankas.

M: Sanāk, ka centrālo banku mobings kriptotaktīvus nodokļu ziņā no maksāšanas līdzekļiem pārvērš par īpašumu (*property*), lai mākslīgi palielinātu nodokļu bāzi. Līdz ar to ir nepieciešama specifiska tiesiskā atsauce, kādu, piemēram, ieviesusi Vācijas Finanšu ministrija, apstiprinot *Bitcoin* kā norēķinu vienību un ļaujot to izmantot nodokļu un tirdzniecības nolūkos.

J: Jā, bet, domājams, ka tas ir iespējams tikai ar tādām kriptotaktīviem, kuru efektīvu darbību var apvienot ar godīgas centrālās bankas drošību. Visticamāk, ka valsts, kas apvienos šīs īpašības, padarīs savu ekonomiku par visefektīvāko pasaulē. Deivids Vū (*David Woo*) ziņojumā Amerikas bankai norādīja, ka *Bitcoin* var palīdzēt izvairīties no augstiem nodokļiem, kapitāla kontroles un konfiskācijas, jo visi *Bitcoin* darījumi ir publiski pieejami un tiem ir unikāla vēsture, kuru nevar mainīt. Zinātnieki uzskata, ka *Bitcoin* varētu kļūt par galveno e-komercijas maksāšanas līdzekli un pat par nopietnu konkurentu tradicionālajai naudai.

M: Tu esi “kriptooptimiste”! Varbūt apkopojam galvenos nodokļu riskus, lai nākamajā reizē varētu piedāvāt priekšlikumus nodokļu pilnveidošanai?

J: Galvenie nodokļu riski ir šādi:

- nav iespējams identificēt kriptotaktīvu “maka” turētāju, tāpat kopumā būtu nepieciešami uzlabojumi, lai noteiktu kriptotaktīvu lietotāju identitāti;
- nav iespējams identificēt “racēju” un citu virtuālo dalībnieku darījumu izpildes vietas, tāpēc tam jāmeklē risinājums vai arī jārada specifiska nodokļu sistēma, kas iekasē nodokļus neatkarīgi no darījuma vietas, tomēr par labu valstij, kuras infrastruktūra vai iedzīvotāji ir iesaistīti attiecīgajā platformā;
- jārada jauns nodokļu administrēšanas veids, kur ne vienmēr ir nepieciešama personas identificēšana un kas var darboties pārrobežu tirgū, vienlaikus jārada skaidri kritēriji, kādi darījumi ekonomikā ir pieļaujami un kādi darījumi ir jāapkaro;
- kriptotaktīvi ir jāintegre oficiālajās maksāšanas sistēmās, nepieciešamības gadījumā veidojot tiem pilnīgi jaunu tiesisko telpu.

M: Spriežot pēc secinājumiem, priekšlikumus nodokļu sistēmas uzlabošanai nebūs viegli izstrādāt, jo gandrīz katrā punktā rodas nepieciešamība pēc jauninājumiem. Mūsu rīcībā ir mēnesis tos apdomāt!

J: Tiekamies pēc mēneša!